

KONSEKVENsutREDNING

Innhold

KONSEKVENsutREDNING	1
1.Konsekvensutredning	2
1.1. Ny skolestørrelse ved samling	2
1.2. Store og små skoler – kvalitet og kompetanse	4
1.3. Ansattes kompetanse og fagmiljø	6
1.4. Elevenes læringsmiljø	9
1.5. Skolens betydning for lokalsamfunnet	11
1.6. Skoleskyssen- konsekvenser	12
1.7 SFO- konsekvenser	15
1.8. Kulturskolen – konsekvenser	17
Elevtallet	17
Kulturskolens ressurser og aktivitet	20
Alternativ læringsarena	20
1.9 Barnehager – konsekvenser	21
1.10 Bygg og uteområder	23
1.11 Vedlegg – forprosjekt rehabilitering eller nytt bygg	25

1.Konsekvensutredning

1.1. Ny skolestørrelse ved samling

Ved å samle elever, som etter alder skulle gått ved samme skole, vil Os kommune etablere nye grupper av elever ett sted. Dette igjen vil kunne medføre at stykkprisen per elev vil gå ned med mål om å opprettholde kvaliteten på undervisningen tross færre ressurser. Dette vil medføre følgende antall elever per hovedtrinn i årene 2022-2026:

Samling av Os og Dalsbygda

	21/22	22/23	23/24	24/25	25/26	26/27	27/28	28/29
1.-4. trinn	56	51	47	48	52	64		
5.-7. trinn	46	48	47	45	42	34	33	37

Kilde: Tall på elever i skoleadministrativt system medio februar 2021 og framskrivninger på fødselstall fra helsestasjonen.

Dette betyr at en kan samle elever i større grupper enn ved dagens organisering der elever med samme alder er fordelt på to steder.

Krav til kapasitet i undervisningen

Hver gruppe av elever trenger et minimum av antall personell knyttet til seg. Hvis antall elever i hver gruppe fortsatt synker kan ikke antall voksne knyttet til hver undervisningsgruppe nødvendigvis reduseres i takt med elevtallsreduksjonen.

I 2017 vedtok Stortinget å innføre en øvre grense for hvor mange elever det skal være per lærer. Fra høsten 2019 gjelder følgende:

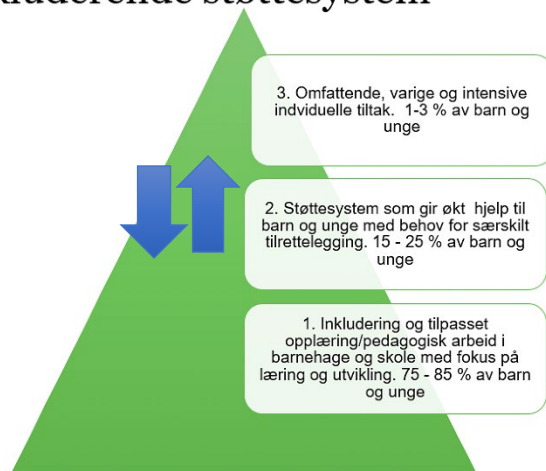
- Maksimalt 15 elever per lærer i ordinær undervisning på 1.-4. trinn
- Maksimalt 20 elever på 5.-10. trinn.

I lærertetthet i ordinær undervisning er særskilt norskopplæring og spesialundervisning utelatt (Kilde: Udir.no).

Det er snittet av elever per lærer per hovedtrinn som skal telles. Ved bemanning av lærere per hovedtrinn vil det derfor, i et økonomisk perspektiv, i snitt være gunstig å være så nær normtallet 15 på 1.-4. trinn og 20 på 5.-7. trinn som mulig. Et normtall som baserer seg på et snitt per hovedtrinn gir en viss fleksibilitet ifht. å sette inn lærerressurser der det trengs mest, eller sagt på en annen måte: Gjøres tilgjengelig for de elevene som trenger det! Dette kan gjøres gjennom et inkluderende støttesystem.

Thomas Nordahl beskriver «Inkluderende støttesystem» fra rapporten «Inkluderende fellesskap for barn og unge», 2018:

Et inkluderende støttesystem

Kilde: Nordahl mfl., 2018

De aller fleste barna i skolen i Os bør få realisert sitt potensial i den ordinære virksomheten på nivå 1. Dette betinger at den pedagogiske praksis og læringsmiljøet er av høy kvalitet. Noen elever trenger noe ekstra hjelp og støtte og noe særskilt tilrettelegging, nivå 2. Her må det altså være ressurser til å ta seg av elever så raskt som mulig når de opplever problemer med språklig, faglig og/eller sosial læring på nivå 1. Støttesystemet må fungere glidende og fleksibelt mellom nivå 1 og 2. En trenger derfor ikke et vedtak om spesialundervisning etter § 5.1. for å kunne nyttiggjøre seg et tilbud i en periode på nivå 2. Enkelte barn har derimot individuelle forutsetninger for læring som innebærer at de har behov for intensiv, varig og omfattende tilrettelegging (nivå 3).

Som det framkommer av figuren over bør de aller fleste elevene i Os kommune gjennom gode støttesystemer på skolen få sitt tilbud på nivå 1 og noen ganger på nivå 2. Dette forutsetter en hensiktsmessig organisering av elevene og at skolene har bred kompetanse i ansattegruppa.

De voksne (laget rundt eleven) er den viktigste ressursen i støttesystemet rundt barnet. I følge Hattie er det relativt entydig hva som har betydning for elevens læring; læreren og de voksnes samhandling med elevene, formativ evaluering, tilbakemelding og feedback og den

voksnes ledelse og tydelighet. To-lærer-system, reduserte klassestørrelser (fra 25-15) og aldersblanding har svært liten effekt (Fullan:2014).

Dette betyr at vi må sikre gode støttesystemer gjennom kompetente og trygge voksne der elevene til enhver tid er. Det er altså ikke bare tilstrekkelig å ha nok voksenpersoner, men å ha de riktige voksenpersonene på riktig sted. Skolene i Os må derfor ha systemer som fanger opp barnet og som muliggjør at de elevene som trenger særskilt tilrettelegging får det.

1.2. Store og små skoler – kvalitet og kompetanse

Det er ingen fasit på hva som er en stor eller en liten skole. Forskingen gir heller ikke noen entydige svar på hvilken betydning klassestørrelse og lærertetthet har på elevers læring. Noen resultater kan tyde på at mindre klasser kan gi mer læring enn store – spesielt gjelder dette på småskoletrinnet og for elever med ressurs svak bakgrunn.

Mange forskere har ledd etter sammenhenger mellom klassestørrelse og økt læringsutbytte. Innen utdanningsforskning er det derimot delte meninger om testresultater alene kan beskrive kvalitet og utbytte for elevene. I denne sammenhengen er betydningen av andre faktorer som f.eks. undervisningsmetoder en viktig faktor som påvirker læring (Utdanningsforbundet, 2017).

Kunnskapssenter for utdanning (KSU) gjennomførte i 2015 en kartlegging av forskning knyttet til lærertetthet. En samlet vurdering konkluderer med at grupper på 15-18 elever ser ut til å være et gunstig antall per lærer og at det er en kombinasjon av faktorer som gjør at noen lærere får bedre resultater enn andre (Kunnskapssenter for utdanning, 2015).

Norsk forskning på feltet i diverse rapporter (bl.a. Nordahl 2014, Solstad og Solstad 2015, Solstad mfl.2016), viser at det ikke er belegg for å si at store skoler er bedre enn små skoler eller motsatt. Det er mer variasjon knyttet til elevenes sosiale miljø i skoler med små miljøer enn i store da det er færre elever å være venner med når det sosiale utvalget er mindre. Når det sosiale utvalget blir for lite blir derfor sårbarheten større.

Noe forskning fra Solstad mfl. (2016) viser at skoler med aldersblanding har bedre vilkår for sosial læring enn i store fulldelte skoler da kontaktflaten er bredere på tvers av alder og kjønn på skoler som aldersblander elevene. Thomas Nordahl (2014) er derimot kritisk til denne forskningen da det er kvalitativ forskning og ikke effektstudier.

Strukturdebatter kan fort, ifølge Nordahl (2014), handle mer om bygdetilhørighet, at bygdene må overleve i en mer desentralisert skolestruktur, og i mindre grad om hva som er best for elevene. Solstad og Solstad (2015) derimot mener at hensynet til elevenes læring og

utvikling brukes som et argument for skolenedlegging, men at dette er basert på en ikke-dokumenterbar oppfatning om at store skoler gir bedre læring.

Antall skoler etter skolestørrelse i Norge, 2017-18 til 2019-20

Antall skoler etter skolestørrelse

	Under 100 elever	100-299 elever	300 elever eller mer	Skoler totalt
2019-20	792	1110	897	2799
2018-19	813	1134	883	2830
2017-18	840	1134	874	2848

Kilde: Udir.no

Tabellen over viser at det er en særlig nedgang i skoler med færre enn 300 elever. Antall elever med 300 elever har økt noe i perioden.

Videre viser tall fra Utdanningsdirektoratet at det er størst reduksjon i antall skoler i de små kommuner, dvs. kommuner med under 5000 innbyggere. De fleste av skolene som legges ned er «små» og halvparten av alle skoler som har blitt lagt ned de siste 10 årene hadde under 35 elever (Udir.no).

1.3. Ansattes kompetanse og fagmiljø

Gode lærere er den enkeltfaktoren i skolen som betyr mest for elevenes læringsutbytte.

Dette har blitt belyst i en rekke offentlige dokumenter og faglige publikasjoner det siste tiåret (for eksempel Regjeringens strategi *Lærerløftet – på lag for kunnskapsskolen*, St.meld. nr. 11 *Læreren- rollen og utdanningen* og John Hattie med sin *Visible Learning*).

En viktig faktor og forutsetning for elevers læring er ansatte med høy faglig og pedagogisk kompetanse. Dette er avgjørende for at gode støttesystemer med høy kvalitet på tilpasset opplæring skal fungere.

Skoler med få lærere vil på et tidspunkt få utfordringer med å tilby den fagkompetansen som kreves for å undervise i ulike fag (Solstad mfl. 2016, Nordahl 2014 og Aasland og Søholt 2017). Denne utfordringen må ses i lys av ny lærerutdanning og nye kompetansekrav for både tilsetting og undervisning i fag, se under.

Skoler som har mange ansatte, vil gjerne samlet sett ha bredere kompetanse enn ved mindre skoler. Ved store skoler er det derfor større sannsynlighet for å kunne dekke alle fag og emner med godt kvalifisert lærerpersonell. Utfordringen er trolig størst ved små ungdomsskoler.

Det ble vedtatt en lovendring i Opplæringsloven fra 1. august 2015, hvor krav til kompetanse for undervisning som førte til at rundt 33.000 lærere utdannet før 1. januar 2014 ikke lenger var kvalifiserte for å undervise i norsk, samisk, norsk tegnspråk, matematikk og engelsk.

Loven ga en tidsfrist på 10 år, dvs. at de lærerne som ikke hadde tilfredsstillende kompetanse fikk tiden fram til 2025 på å fullføre nødvendig etterutdanning og skaffe seg nok studiepoeng.

De nye kompetansekravene er slik:

Barnetrinn

De som skal undervise i

- norsk
- samisk
- engelsk
- matematikk
- særskilt norskopplæring
- norsk for elever med samisk som førstespråk
- norsk tegnspråk
- engelsk for hørselshemmede
- norsk for hørselshemmede

skal ha 30 studiepoeng som er relevante for det aktuelle fag. De som var ferdig utdannet og kvalifiserte for tilsetting før 1. januar 2014, eller som senere har fullført allmennlærerutdanningen, har dispensasjon fra kravet om 30 relevante studiepoeng frem til 1. august 2025. Andre fag har ikke krav til relevante studiepoeng.

Ungdomstrinn

De som skal undervise i

- norsk
- samisk
- engelsk
- matematikk
- fordypning i norsk
- fordypning i engelsk
- særskilt norskopplæring
- norsk for elever med samisk som førstespråk
- norsk tegnspråk
- norsk for hørselshemmede
- engelsk for hørselshemmede

skal ha 60 studiepoeng som er relevante for faget. De som var ferdig utdannet og kvalifiserte for tilsetting før 1. januar 2014, eller som senere har fullført allmennlærerutdanningen, har dispensasjon fra kravet om 60 relevante studiepoeng frem til 1. august 2025.

Kravet gjelder for alle, uansett når vedkommende er utdannet. Valgfagene, arbeidslivsfag og utdanningsvalg har ikke krav om relevante studiepoeng. De som skal undervise i fag som ikke står i listen over, skal ha 30 relevante studiepoeng. Kravet om 30 studiepoeng gjelder bare for fast tilsatte lærere som er utdannet etter 1. januar 2014.

Kilde: Udir.no

Disse kravene for kompetanseutvikling ble blant annet beskrevet i *Lærerløftet – På lag for kunnskapsskolen 2015-2025*. Som en del av denne ordningen har Os kommune sendt lærere på etter- og videreutdanning slik i perioden 2012-2021:

Skoleår	Fag/etter- og videreutdanning	Antall lærere
2012-2013	Leseopplæring 1	2
2013-2014	Engelsk 2	1
	Matematikk 2	1
2014-2015	Matematikk 1: 1.-7 og 1.-10. trinn	1
2015-2016	Spesialpedagogikk	1
	Naturfag 2: 5.- 10. trinn	1
	Norsk 2: 5.-10. trinn	1
2016-2017	Matematikk 2: 1.-7. trinn	1
	Arbeid i små skoler og oppvekstsenter	2
2017-2018	Alle søknader avslått av Utdanningsdirektoratet	
2018-2019	Norsk 2: 5.-10. trinn	2
	Norsk 1: 5.-10. trinn	1
2019-2020	Matematikk 1: 1.-7. trinn	1
	Engelsk 1: 1.-7. trinn	1
	Matematikk 1: 5.-10. trinn	1
2020-2021	Norsk 1: 1-7. trinn	1
	Matematikk 1: 1.-7. trinn	1
2012-2021	Ulike fag	19 stk

Kilde: Kompetanseutviklingsplan i Os kommune

I tillegg har kommunen i samme periode *rekruttert* kompetanse innen fag og fagkretser sett i sammenheng med denne etter- og videreutdanningen som er gjennomført som vist over. Likevel vil fort små skoler/avdelinger kunne være sårbare når elevtallet går ned da det blir færre personer igjen som skal dekke aktuelle kompetanseområdene, som nevnt innledningsvis.

Ved et scenario i Os kommune med f.eks. 10-15 elever på ett hovedtrinn, vil en skole kunne ha store utfordringer med å sitte igjen med riktig kompetanse innen alle fag for de (2-3 ansatte) som skal dekke opp dette for denne elevgruppa.

Os kommune vil gjennom etter- og videreutdanning og nytilsettinger totalt sett være godt forberedt på nye kompetansekrav i skolen. **Ved en framtidig omstilling og nedbemanning er det derfor viktig at skolenes behov for kompetanse blir et sentralt utvalgsriterium.**

1.4. Elevenes læringsmiljø

I Norge er det lovfestet nulltoleranse for krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering (opplæringsloven § 9 A-3) på skolen, på skoleveien, SFO og på leksehjelp. Retten til et trygt og godt skolemiljø handler om det fysiske miljøet inne og ute på skolen og det psykososiale miljøet.

Alle elever skal oppleve tilhørighet og skolene må jobbe systematisk hver dag med å skape et godt skolemiljø, forebygge mobbing og krenkelser og ha gode systemer for å håndtere situasjoner og hendelser når elever opplever krenkelser. Elevene har rett til å være med og planlegge og gjennomføre arbeidet for et godt og trygt skolemiljø. Loven plasserer ansvaret for elevenes trygghet hos de voksne, som skal observere og gripe inn raskt dersom de får mistanke om eller får vite om at et barn ikke har det bra. Skolene har her en aktivitetsplikt. At elevene trives på skolen er et viktig mål i seg selv, og alle elever i norsk skole har en individuell rett til et miljø på skolen som fremmer trivsel (jfr. kapittel 9A i Opplæringsloven). Samtidig viser forskning positive sammenhenger mellom god trivsel, helse og læring. Skolens arbeid med å utvikle et godt og inkluderende læringsmiljø hvor elevene trives, vil være positivt for elevenes sosiale og personlige utvikling. Det vil også fremme gode undervisningsforhold og faglig læring.

Gjennom elevundersøkelsen får våre elever spørsmål om hvordan de trives. Tallene under er hentet fra den sist gjennomførte elevundersøkelsen, vinteren 2020.

Spørsmål knyttet til trivsel:

1. Trives du på skolen?

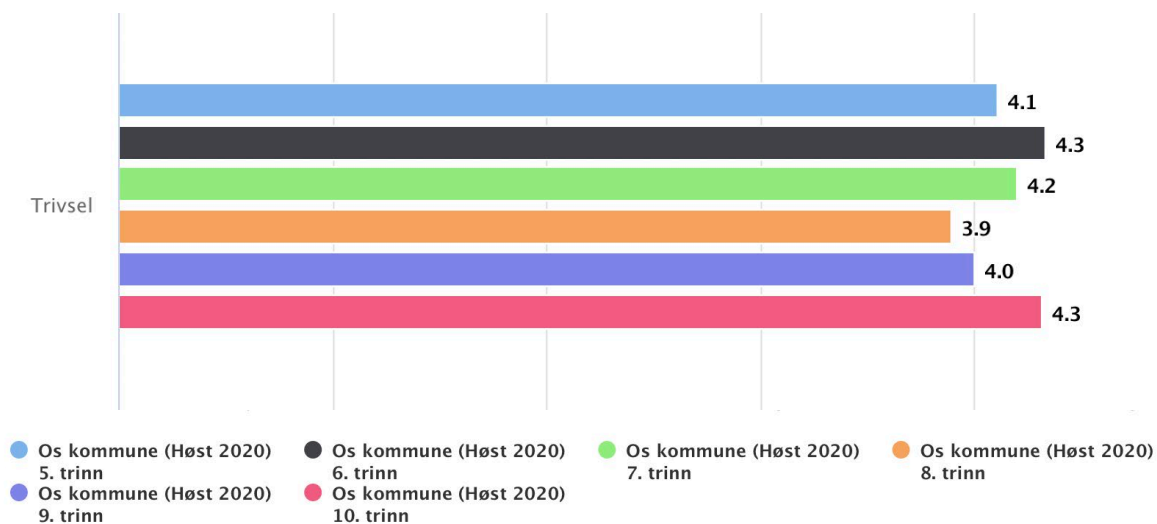
Svaralternativ: Trives svært godt – Trives godt – Trives litt – Trives ikke noe særlig – Trives ikke i det hele tatt

2. Har du noen medelever å være sammen med i friminuttene?

Svaralternativ: Alltid – Ofte – Noen ganger – Sjelden – Aldri

Kilde: Udir.no

I Os kommune svarer elevene på 5.-10. trinn i hovedsak at de trives godt eller svært god (vinter 2020 – begge skoler sammenslått):

Kilde: udir.no

Bakgrunnsmateriale - Dette er ikke en del av

1.5. Skolens betydning for lokalsamfunnet

Skolene i Os kommune er viktige institusjoner i lokalsamfunnet.

De samler lag og foreninger til aktiviteter og er sentrale samlingspunkter for å markere større begivenheter. Læringsaktivitetene er godt forankret i lokalbefolkningen, med mat- og håndverkstradisjoner, naturen og lokalt næringsliv. Gode oppvekstbetingelser øker derfor samholdet i bygdene våre. Et godt nærmiljø er med på å opprettholde bosetning og rekruttere tilflytning.

Det har mange negative konsekvenser for ei bygd dersom skolen legges ned. Det påvirker nærmiljøet, og bygda mister et viktig samlingspunkt. Samtidig må skolene ha et minimum av elever for at det skal være forsvarlig med opprettholdelse av to små skoler. I 2021 er elevtallet i Os kommune så lavt ved begge skolene at begge skolene kan huse alle elevene.

Når konsekvenser skal vurderes, er det nødvendig med høy bevissthet og få fram forskjellene mellom kommunaløkonomiske besparelser og hva som er samfunnsøkonomisk lønnsomt. Os kommune må tenke langsiktig på hva som gir de beste tjenester. Et sentralt spørsmål er derfor om skolestruktur påvirker tilflytting og/eller utflytting til/fra kommunen. Vi tror at attraktiviteten i ei bygd reduseres dersom nærskolen blir borte. Derfor har kommunestyret bedt om flere alternativer der elever samles per trinn på begge skolene og utrede oppvekstsenter i Dalsbygda. Flytter det inn eller ut en familie på fire med to barn i skolepliktig alder, så tilfaller/mister Os kommune ca 247.000 i innbyggertilskudd.

Nærmere vurderinger av alternativet med oppvekstsenter gis under vurdering av de ulike alternativer.

Et oppvekstsenter kan ha flere funksjoner enn bare å være barnehage og skole, og vil dermed fortsatt kunne ha den funksjonen som en skole har i dag. Dette kan fortsatt være en møteplass for befolkningen i nærmiljøet, og fungere som «kulturhus» med aktiviteter på helg og kveldstid. Oppvekstsentre har ofte et utvida klasserom, dvs. at opplæring og undervisning også foregår i naturen eller i nærmiljøet rundt skolen. Dette gir en variert opplæring hvor alle sanser hos elevene tas i bruk, og det utvikles en sterk identitet til stedet en bor og hører til. Foreldre har flere muligheter til å påvirke og medvirke til utviklingen av et skolemiljø:

FAU har ifølge opplæringslova § 11-4 bl.a. ansvar for å skape et godt samhold mellom hjemmet og skolen, og skal legge til rette for trivsel og positiv utvikling hos elevene og skape kontakt mellom skolen, foreldre og lokalsamfunnet. Dette innebærer at både store og små, er med på å skape nærmiljøet de ønsker det skal bli: Et møtested for aktiviteter og felles læring, - hvor menneskets grunnleggende behov for tilhørighet og selvstendighet ivaretas.

‘

1.6. Skoleskyssen- konsekvenser

Reisetid er noe som kan ses i sammenheng med elevenes fysiske utvikling og helse. Av helsemessige grunner er det derfor et mål å prøve å redusere elevenes reisetid. For å fremme fysisk aktivitet bør det dermed gjøres attraktivt og trygt for elevene å gå eller sykle til skolen.

Det er den totale tiden som eleven bruker fra han eller hun drar hjemmefra og til opplæringen starter, og fra opplæringen er slutt til eleven er hjemme om ettermiddagen som utgjør den samlede reisetiden. Det er derfor særlig viktig å organisere skyssen for de som går på første trinn slik at reisetiden blir så kort som mulig.

I merknader til Opplæringslovens § 7-1 står det:

Skoleskyssen må organiseres slik at elevane får akseptabel reisetid. Særleg er det viktig for 6-åringane å organisere skyssen slik at reisetida blir så kort som råd.

Økonomiske konsekvenser

Det kan beregnes ca. kr. 65,- per dag i økte skysskostnader ved flytting av elever mellom skolene (Dalsbygda – Os, Os – Dalsbygda). Dette er beregnet fra deler av dagens skyssgrunnlag etter dialog med transportør:

190 dager x kr. 65 = kr. 12.350,- per elev.

Skysskostnader ved samling av 1-4. trinn i Dalsbygda og 5.-7. trinn i Os:

Antall som må kjøre buss	2022/2023	2023/2024	2024/2025	2025/2026	2026/2027
Samling av 1-4 i Dalsbygda	37	36	40	43	58
Økonomiske konsekvenser	444.000	432.000	480.000	516.000	696.000
Samling 5-7 i Os	16	11	9	8	10
Økonomiske konsekvenser	192.000	132.000	108.000	96.000	120.000
SUM i kr.	636.000	564.000	588.000	612.000	816.000

Skysskostnader ved samling av 1-4. trinn i Os og 5.-7. trinn i Dalsbygda:

Antall som må kjøre buss	2022/2023	2023/2024	2024/2025	2025/2026	2026/2027
Samling av 1-4 i Os	14	11	8	9	6
Økonomiske konsekvenser	168.000	132.000	96.000	108.000	72.000
Samling 5-7 i Dalsbygda	32	36	36	34	24
Økonomiske konsekvenser	384.000	432.000	432.000	408.000	288.000
SUM	552.000	564.000	528.000	516.000	360.000

Skysskostnader ved å samle 1.-7. trinn ett sted

Antall som må kjøre buss	2022/2023	2023/2024	2024/2025	2025/2026	2026/2027

Samling av 1-7 i Os	360.000	264.000	204.000	216.000	192.000
Elever som må skysses	30	22	17	18	16
Samling av 1-7 i Dalsbygda	828.000	864.000	912.000	924.000	984.000
Elever som må skysses	69	72	76	77	82

Når kun skyssutgifter vurderes

Det rimeligste skyssalternativet er å skyss alle elever fra Dalsbygda til Os (dvs. en samling av alle elever ved Os skole).

Ved samling av hovedtrinn ett av stedene ser det ut som det er mest hensiktsmessig ut ifra ekstra skyssutgifter som påløper ved å samle 1.-4. trinn ved Os skole og 5.-7. trinn ved Dalsbygda skole.

Ved å samle elever på hovedtrinn ved en skole i kommunen vil den totale reisetiden for elever som bor i ytterkantene i kommunen bli mest påvirket. 6-åringer som bor lengst øst i kommunen vil få lengst reisetid hvis deres tilbud f.eks. legges til Dalsbygda skole. Den faktiske kjøretiden vil derved forlenges med 20 minutter hver vei (anslag ved skyssorganisering ved bussbytte ved oppsamlingssted) ved forflytting fra Os til Dalsbygda og tilbake.

I tillegg vil det tilkomme noe ekstra skyssutgifter knyttet til organisering av svømmeundervisning hvis flere elever må kjøres i buss fra Dalsbygda til svømmehall. Likevel vil det, ved bortfall av ett hovedtrinn i Dalsbygda, være ett hovedtrinn mindre å skyss (da f.eks. 1.-4. trinn allerede er lokalisert i Os). Det er også mulig å legge som et premiss at organisering av svømmeundervisningen skal gjøres annerledes enn i dag for å motvirke økte kostnader til skyss ved skolesvømming. Økonomiske utfordringer ved organisering av svømmeopplæringen må derfor avveies opp mot pedagogiske konsekvenser.

Hensynet til at eleven får tilstrekkelig fritid og tid hjemme taler for å avgrense reisetiden så mye som mulig. Hensynet til effektiv og rasjonell organisering av skyssen kan på den annen side tilsi at alle elever må godta en viss reisetid (Udir, Retten til skyss Udir-2, 2019).

1.7 SFO- konsekvenser

Skolefritidsordningen (SFO) er en lovpålagt tjeneste kommunen må tilby for elever på 1.-4. trinn og for elever på 5.-7. trinn med spesielle behov. Per dags dato tilbys ordningen kun i praksis for elever på 1.-4. trinn i Os kommune. Det er normalt ingen rettigheter knyttet til skyss ved bruk av SFO-plass så foreldre/foresatte må skyssse elever selv til/fra dette tilbudet.

Stortingsmelding 6 (2019-2020) er det nyeste styringsdokumentet for barnehager og skoler. Tidlig innsats, inkludering og gode tilpassede pedagogiske tilbud er bærende prinsipper for regjeringens arbeid med å forbedre utdanningssystemet vårt. Regjeringen legger ikke opp til heldagsskole, men SFO har fått en viktig plass som læringsstøttende arena i meldingen. Regjeringen vil komme med tiltak og har noen forventninger til kommunene når det gjelder utvikling av SFO.

Det vil bli innført en nasjonal rammeplan for SFO i nær framtid. Det vil i denne sammenhengen bli utviklet støtte- og veiledningsmateriell for kvalitetsutvikling i SFO. Det vil bli gitt støtte til kommuner som ønsker å benytte SFO som virkemiddel for bedre integrering og bidra til bedre kosthold og økt fysisk aktivitet i SFO. Det forventes at kommunene tilbyr SFO-er med lek, kultur og fritidsaktiviteter i tråd med gjeldende regelverk og ny nasjonal rammeplan for SFO.

SFO i Os kommune

ÅR	Totalt antall barn	Antall med 100% plass
2020	33	18
2019	33	13
2018	31	15
2017	21	7
2016	22	1
2015	17	1
2014	21	2

Kilde: gsi.udir.no

Antall barn med plass i SFO i Os kommune og med 100% plass har økt jevnt. Dette kan være noe av forklaringen på store deler av assistent/fagarbeiderressursene i skolen. Fra høsten 2020 er SFO-plass også inkludert i høst- og vinterferie. I dag er det felles SFO-ordning i skoleferier og et likeverdig kommunalt tilbud til foreldre/foresatte ved begge skoler. Elevtallet på 1.-4. trinn vil gå litt ned fra høsten 2022. Vi vet ikke hvilken innvirkning dette vil ha på framtidige SFO-behov. Vi kan derfor bare anslå at det blir i størrelsesorden ca. 32 barn og 17 hele plasser i perioden 2022-2025. Etter dette, fra 2026 og framover, vil et stigende barnetall på 1.-4. trinn sannsynliggjøre økte behov også for SFO-plass. Tilgangen på assistenter/fagarbeidere til SFO vil være avhengig av hvor hovedtrinn ved skoler legges.

Flere assistenter/fagarbeidere som jobber på SFO i Os kommune jobber p.t. på tvers av hovedtrinn (dette gjelder ved Os skole og ikke ved Dalsbygda skole). Det blir derfor viktig å sikre og planlegge nok ressurser til drift av SFO også i framtiden.

Legges f.eks. hovedtrinn 1.-4. og SFO til Os skole har en tilgang til ansatteressurser knyttet til 1.-4. og 8.-10. trinn (siden ungdomstrinnet er lokalisert der). Det er mulig å planlegge noe ressursbruk på tvers av skoler når det gjelder assistenter/fagarbeidere, eventuelt ha delt dagsverk på noen ansatte, men dette vil kunne gi mindre fleksibilitet.

Likevel vil det, med et totalt sett noe synkende elevtall og at virkninger av det pågående strukturarbeidet først skal tre i kraft fra 2022, kunne være mulig å planlegge for en ordning der ressurser til drift av SFO sikres.

Bakgrunnsmateriale - Dette er ikke en del av høringen

1.8. Kulturskolen – konsekvenser

Kulturskolen er i dag samlokalisert med Os skole og har sin kjernevirksomhet i lokalene til barnetrinn/ungdomstrinn og Os samfunnshus, men driver også noe desentralisert undervisning ved Dalsbygda skole.

Elevtallet

Os kulturskole har pr. januar 2021 108 elever fordelt på 139 elevplasser. (Mange elever har flere elevplasser) Antall elever ved skolen har vært relativt stabilt de siste årene, til tross for synkende elevtall i grunnskolen.

Elevene fordeler seg slik:

	1.- 4.tr Os	1.-4.tr Dalsbygda	5.- 7. tr Os	5.-7.tr Dalsbygda	Ungdomstrinn	Videregående skole m.m.
Antall elever	46	10	27	19	59	-
Elever i kulturskolen	29	8	21	12	25	13
Antall elevplasser	30	9	36	18	33	13
% av total	65	80	78	63	56	-

Hvis vi tar utgangspunkt i prognosene og % dekning, kan vi i framtida estimere dette elevtallet ved kulturskolen:

Os

	21/22	22/23	23/24	24/25	25/26	26/27	27/28	28/29
Sum småtrinn	46	37	36	40	43	58	46+...	-
Sum kulturskole	29	24	23	26	28	38	30+	-
Sum mellomtrinn	27	32	36	36	34	24	25	30
Sum kulturskole	21	25	28	28	27	19	20	23
Sum ungdomstrinn	50	46	44	45	47	47	45	-
Sum kulturskole	28	26	25	25	26	26	25	-

Dalsbygda

	21/22	22/23	23/24	24/25	25/26	26/27	27/28	28/29
Sum småtrinn	10	14	11	8	9	6	5	-
Sum kulturskole	8	11	9	6	7	5	4	-
Sum mellomtrinn	19	16	11	9	8	10	8	7
Sum kulturskole	12	8	7	6	5	6	5	4

Elever i kulturskolen totalt

	21/22	22/23	23/24	24/25	25/26	26/27	27/28	28/29
Sum barnetrinn	37	35	32	32	35	43	34+	-
Sum mellomtrinn	33	33	35	34	32	25	25	27
Sum ungdomstrinn	28	26	25	25	26	26	25	-

TOTALT	98	94	92	91	93	94	84+	-
---------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	------------	----------

Elever fra VGS m.m. kommer i tillegg.

Elevene fra barnetrinn og mellomtrinn får sin undervisning i skoletida, mens elever fra ungdomstrinn og VGS stort sett får sin undervisning før eller etter skoletid.

Vi ser ikke for oss at elevtallet vil påvirkes negativt ved en samling av 1-4 og 5-7 ved en samling i Dalsbygda eller Os, forutsatt at vi fortsatt kan gi undervisning i skoletida.

Dersom undervisning må flyttes til ettermiddag/kveld vil dette påvirke elevtallet negativt, da elever i større grad må skysses til/fra spilletime. Flere vil også være avhengig av kollektivtransport, noe som vil føre til frafall av elever fra utkantene. Det vil også påvirke mulighetene til samspill i skolen og samarbeid med skolen på ulike prosjekter negativt, noe som er en av våre styrker i dag. Det vil også påvirke arbeidsmiljøet ved kulturskolen, i.o.m. at lærerne i større grad vil undervise til forskjellige tider. Det vil også bli mindre attraktivt å undervise ved skolen pga. ugunstige arbeidstider. Grunnskolen vil også i mindre grad dra nytte av kulturskolens ressurser gjennom skolehverdagen.

Bakgrunnsmateriale - Dette er ikke en del av rapporten

Kulturskolens ressurser og aktivitet

Pga. *ulik tilgang* til lærere/rom/instrumenter og andre ressurser, kan ikke alle aktiviteter tilbys likt ved begge skolene slik det er i dag. Dette betyr i praksis at ved en samling av 1-4 og 5-7 ved enten Dalsbygda eller Os, vil tilgangen på rom/instrumenter o.a. utstyr være avgjørende for å kunne opprettholde kvaliteten på dagens tilbud. Våre ressurser benyttes i dag også ved *musikk i grunnskolen*.

Ei samling ved Dalsbygda skole vil medføre ekstra investeringer i nødvendig utstyr, hvis vi skal opprettholde elevtall og dagens tilbud. Dvs. at vi trenger dobbelt opp av mye av det utstyret vi benytter i dag. Dette vil gjelde skole-instrumenter, forsterkere, lydanlegg og annet teknisk utstyr:

Akustisk piano	kr. 120.000,-
Digitalpiano	kr. 15.000,-
Gitarer/bass	kr. 30.000,-
Forsterkere	kr. 20.000,-
Lydanlegg	kr. 25.000,-
Mikrofoner/stativer	kr. 10.000,-
ORFF/småperkusjon	kr. 20.000,-
Div. kabling/stativer m.m.	kr. 10.000,-
Lysutstyr	kr. 50.000,-
Total investering	kr. 300.000,-

Videre må det påregnes en fordobling i budsjettet til vedlikehold/stemming/nyinnkjøp. Vi mener at frakting av nødvendig utstyr mellom skolene er helt uaktuelt.

Behovet for øvingsrom

Ved Os skole benytter vi i dag 4 ulike øvingsrom daglig for å få timeplanen til å gå opp. Dette kommer i tillegg til Apollon og samfunnshus, som benyttes til alternativ læringsarena, større grupper, samspill og musikk i grunnskolen. Vi tror ikke at en samling ved Os skole vil påvirke rombehovet nevneverdig.

Ved Dalsbygda skole leier vi i dag "Egg-rommet" i kjelleren på Dalsbygda samfunnshus. Utfordringa her er at vi ikke kan drive undervisning i rommet samtidig med at det er aktivitet i salen over. Dette pga støy som forplanter seg begge veier. Dette betyr at vi må tilpasse timeplanen etter når klassene har kroppsøving, minnesamvær, møter o.l. Hvorvidt dette kan løses med akustiske utbedringer er usikkert, og må svares på av fagfolk innen feltet.

Vi tror at en samling ved Dalsbygda skole vil medføre leie av flere rom, totalt 2-3 øvingsrom, samt et større rom til grupper/samspill. I tillegg må det legges til rette for utstyrlager og et arbeidsrom for planlegging.

Vi ser at framtidens kulturskole vil være avhengig av store gulvflater a la samfunnshus/Apollon for flere av sine aktiviteter (større grupper innen f.eks. dans), og at en samling ved Dalsbygda skole også vil måtte medføre ei utvidet leieavtale med Dalsbygda samfunnshus.

Alternativ læringsarena

Kulturskolen tilbyr i dag skolene en ressurs innen alternativ læringsarena. Dette er ment å være en flytende/fleksibel ressurs, tilpasset elever på ulike trinn som av en eller annen grunn trenger et "pustehull" i skoledagen. Vi har med stort hell plassert dette tilbudet hos lærer

innen Lyd/lys-teknikk, hvor Os samfunnshus er klasserommet. Tilbudet har vært 100% praktisk retta, og det har vært lagt stor vekt på mestringsfølelse og det psykososiale hos den enkelte elev. Det er vanskelig å sette tall på effekten av dette tilbudet, men tilbakemelding fra lærere, og elever som senere har valgt en yrkeskarriere innen feltet, tyder på at dette er et viktig tilbud. Tilbudet har også gjort at vi har vært sjølforsynt på teknikk ved alle skoleforestillinger, konserter, UKM m.m. Sammenligna med f.eks. nabokommunen Røros, hvor denne tjenesten må kjøpes fra ekstern leverandør, så kan vi beregne en besparelse på ca. 20-30.000,- kr. hvert år de siste 20 årene(!) *(Basert på 4 forestillinger/konserter i året, og dagens priser fra lokale leverandører)*

Dette tilbudet har bare til dels vært mulig ved Dalsbygda skole. Dette har en sammenheng med tilgangen til teknisk utstyr.

Vi tror det vil være svært viktig å opprettholde et slikt tilbud for alle elevene, uavhengig av hvilken skole og trinn de tilhører.

Os kommune har for øvrig samme leieavtale med samfunnshuset i Dalsbygda som på Os. Dette betyr at det også i Dalsbygda kan kjøres større forestillinger, med mye publikum på flatt golv.

Salg av tjenester til det frivillige musikkliv og eksterne aktører

Os kulturskole har pr i dag 10 lærere, fordelt på små og store stillinger, til sammen 366%. Kjerneprogrammet, dvs. opplæring på instrumenter og ulike disipliner, utgjør drøyt halvparten av dette. Dette dekkes delvis ved elevavgifter og moderasjoner vedtatt av skoleeier.

Kulturskolen selger en vesentlig del av sin virksomhet til andre

Musikk i grunnskolen	68,15 %
Barnehagene	6,42 %
Kor/korps	55,61 %
UKM m.m.	10,28 %
Totalt salg til eksterne	140,46 %

Dette er sjølffinansierende, med unntak av skolekorps, som har en dekningsgrad på 75%

Vi tror ikke endringer i skolestrukturen vil påvirke dette vesentlig, men det vi ser, er at %-andel kulturskoleelever på mellomtrinnet er veldig avgjørende for bl.a. UKM. Os kommune har i mange år hatt en av Innlandets og landets største mønstringer når vi ser på antall deltagere i forhold til befolkningstallet. Det vil være viktig for oss å opprettholde et stabilt høyt elevtall fra spesielt mellomtrinnet, også mtp. elevtallet videre til ungdomstrinnet og VGS.

1.9 Barnehager – konsekvenser

Eventuelle konsekvenser for barnehagene ved omgjøring av dagens skolestruktur.

Dalsbygda:

Formelt samarbeid i dag:

Overgang barnehage – skole: Skolestartere er på besøk på skolen, med opplegg, 2-3 ganger på våren.

De som går i 1.trinn, er på besøk i barnehagen på høsten etter at de har starta i barnehagen.

Barnehagebarna blir invitert på lunsj sammen med skolebarna som bygdekvinnelaget arrangerer.

Uformelt samarbeid i dag:

Barnehagen blir invitert på julegrantenning, og for å se på skuespill siste dagen før jul.

Barna som går på skolen, kommer noen ganger til barnehagen for å ha lesestund.

Barna som går på kulturskolen, kommer noen ganger til barnehagen for å ha konsert for barnehagebarna

Os:

Formelt samarbeid i dag:

Overgang barnehage – skole: Skolestartere er på besøk på skolen, med opplegg, 2-3 ganger på våren.

De som går i 1. trinn, er på besøk i barnehagen på høsten etter at de har starta i barnehagen.

De eldste barnehagebarna blir invitert på lunsj sammen med skolebarna som bygdekvinnelaget arrangerer.

Uformelt samarbeid i dag:

Barna som går på kulturskolen, kommer noen ganger til barnehagen for å ha konsert for barnehagebarna.

Konsekvenser ved samling av 1.-4. trinn ett sted, enten i Dalsbygda eller Os:

Konsekvenser ved evt. samling av hovedtrinn 1.-4. trinn på ett sted er at det vil bli lengre vei for å få til de formelle besøkene fra begge barnehagene.

Uformelt samarbeid kan bli borte.

Barnehagen i Dalsbygda blir berørt i alternativet som skal utredes om et oppvekstsenter.

1.10 Bygg og uteområder

En skoles kapasitet kan bedømmes utfra ulike arealnormer. Et utgangspunkt for beregning er kapasiteten i generelt læringsareal, spesialutstyrt læringsareal og kontorarbeidsplasser for ansatte.

Lokalene og uteområdet skal være utformet og innredet slik at forskriftens formål ivaretas. Funksjonshemmedes behov skal ivaretas. Virksomheten skal være utformet og innredet slik at tilfredsstillende renhold og avfallshåndtering er mulig (Lovdata: Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv.) §9.

Med funksjonell egnethet menes hvor godt bygningen egner seg for skolens virksomhet. I egnethetsvurderingen er det fokusert på følgende punkter:

- - Har skolen de funksjoner den trenger
- - Hvorvidt er funksjonene egnet/ fungerer bra eller dårlig
- - Har funksjonene tilstrekkelig kapasitet
- - Har funksjonenes en hensiktsmessig plassering i forhold til hverandre

Begge skolene har hatt elevtall som er mye større enn dagens, jfr. elevtallsnedgangen beskrevet i punkt 1.3. Selv om behov nok har endret seg noe vil en likevel kunne forvente at hovedfunksjonalitet knyttet til skole og SFO-drift for et større elevtall enn dagens bør være mulig. Om relativt kort tid (2023) vil det, for eksempel, være like mange elever i kommunen totalt som det er ved Os skole i dag. Begge skoler har arealer som kan samle hele hovedtrinn av elever som beskrevet i punkt 2.1. Noen fasiliteter som, kroppsøving m/dusjanlegg, kapasitet på skolekjøkken samt tilgang på spesialrom er større og bedre ved Os skole.

Behov knyttet til spesialrom vil på generelt grunnlag øke med barnas alder. Krav til f.eks. garderober og innendørs kroppsøvingsaktivitet, kapasitet på skolekjøkken mm vil derfor øke med barnas alder.

Skolebygg er en faktor som har stor betydning for skolemiljøet og læringsmiljøet. Trives du på jobben, går motivasjonen opp. Slik er det også for elever: De jobber bedre i timene. I Os kommune har det lenge vært en utfordring med fasilitetene på Os ungdomsskole og der står vi overfor et stort vedlikeholdsbehov. Spørsmålet er:

- Skal vi bygge nye ungdomsskole?
- Skal vi rehabilitere?
- Skal vi flytte ungdomsskolen til en nabokommune?

Opplæringslovens §9 A omhandler elevene sitt skolemiljø.

§ 9 A-2: "Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring."

§ 9 A-7 handler om det fysiske miljøet. Her heter det innledningsvis at: "Skolane skal planleggjast, byggjast, tilretteleggjast og drivast slik at det blir teke omsyn til tryggleiken, helse, trivselen og læringa til elevane".

Kort om skolebyggene

Dalsbygda skole:

- Har en grunnflate på ca. 1500m².
- Skolen er bygd i mange etapper.
- Det har vært flere vesentlige oppgraderinger ved skolen de siste årene.
- Bygget er dimensjonert for et vesentlig større elevtall enn i dag.

Os skole:

- Os skole har en grunnflate på ca. 3.500 m². Barneskolen ble bygd om i 2009 og 2010 og der er det utført en god rehabiliteringsjobb.
- Ungdomsskolebygget (som i tillegg inneholder kontorer, administrasjon og spesialrom) omfatter 2500m². Denne bygningsmassen har ikke blitt prioritert med vedlikehold, og det er derfor store vedlikeholdsbehov der i dag (etterisolering, tak, skifte ventilasjon mm).
- Bygget er dimensjonert for flere elever enn dagens elevtall.

Dagens driftsutgifter til skolelokaler: Renhold, vaktmestertjenester, energi mm

Utgifter	2020	2019	2018	2017	2016
Os skole sum	3.700.000	4.096.000	3.969.000	3.583.000	3.129.000
Dalsbygda	1.110.000	1.322.000	1.219.000 ¹	1.186.000	1.185.000

Kilde: Egne regnskapstall

Med forventet utvikling i elevtall på ungdomstrinnet vil skolebyggets areal kunne reduseres.

Den totale bygningsmassen vil kunne reduseres fra 2500m² til anslagsvis ca.1200-1500m². En reduisering av areal i slik størrelsesorden vil kunne redusere årlige driftsutgifter med ca. 1 million.

Totalt areal- og rombehov (for ungdomsskolen, spesialrom og kontorer/administrasjon) må utredes i et prosjekt. Dette må sees i sammenheng med hvor mye ledig rom det blir i barneskolen ved eventuell samlokalisering av 1.-4. eller 5.-7. trinn og om ungdomsskolen fortsatt skal være i Os.

Det ble utarbeidet et forprosjekt om evt nybygg eller rehavbilitering høst 2019- se vedlegg.

Vurderinger i 2021

Os kommune har en ungdomsskole som det må gjøres noe med og det kan legges til grunn at behovet for undervisningsrom for elever på ungdomstrinnet er ca. 50 elever (SSB-prognoser tatt i betraktning)

Kontorer, spesialrom mm. er knyttet til ungdomsskolebygget og det betyr at behovene til arbeidsrom og spesialrom må spesifiseres.

Dalsbygda skole har også mye arealer tilgjengelig. Der bør det sees på alternative løsninger slik at arealet kan benyttes til både skole og andre formål, f.eks. et sambruk med barnehage i et mulig oppvekstsenter.

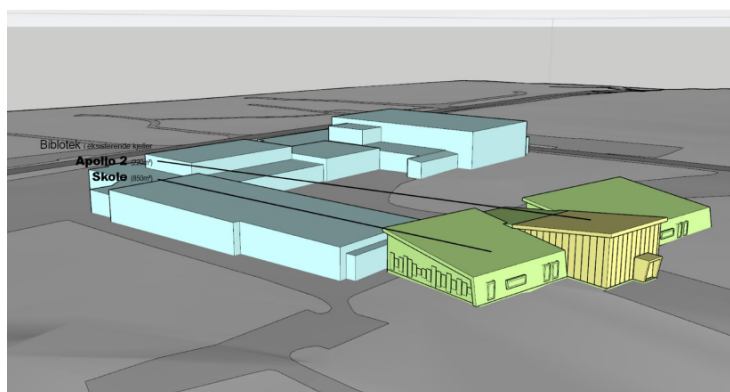
1.11 Vedlegg – forprosjekt rehabilitering eller nytt bygg

Det ble lagt fram et forprosjekt i Os formannskap 30.09.2020 med flere mulige alternativer knyttet til bygningsmassen ved Os ungdomsskole.

Alle foiler i det følgende er fra denne presentasjonen!

Os skole

Alternativ – 1

Fordeler

- + Helt nytt bygg
- + Valgfri planløsninger
- + Arealtilpasset

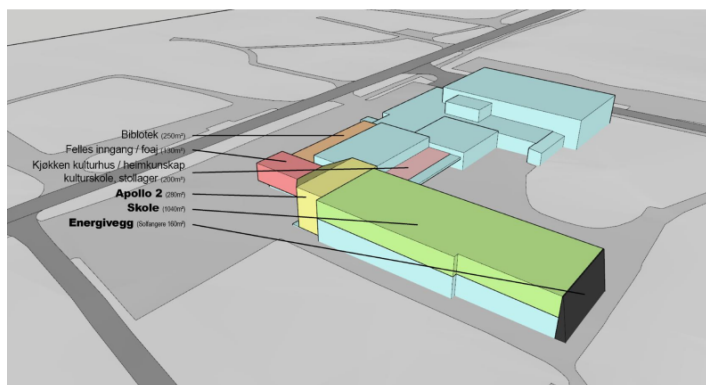
Ulemper

- U-skole + adm. i brakkerigg i byggeperioden
- Nybygget blir «gjemt bak» barneskola
- Vanskeligere med sambruk av arealer
- «Gjemt» adkomst

2 alternativ: Bygge felles ny inngang og bygge 2. etasje på samfunnshuset

Os skole

Alternativ – 2

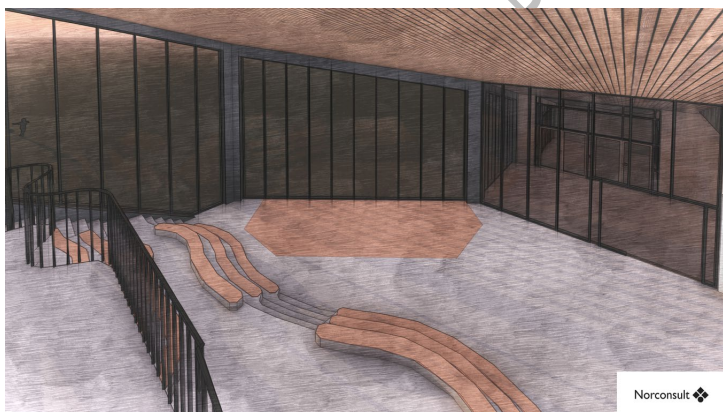

Fordeler

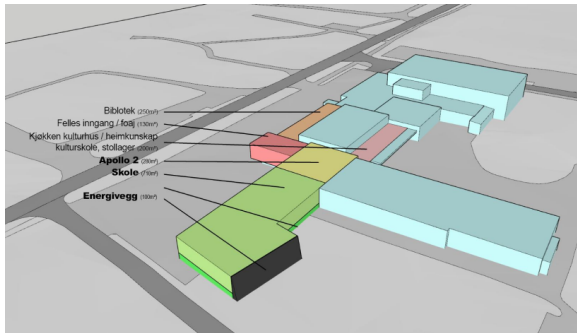
- + Kompakt og arealeffektivt
- + Lite totalt areal å drifte / vedlikeholde
- + Gode muligheter for sambruk av arealer
- + God profilering av ny skole
- + Gir muligheter for videre utvikling av hele bygget og bedre tilgjengelighet for bibliotek, Apollon osv
- Dagens utearealer beholdes
- Dagens u-skole + adm kan benyttes i hele byggeperioden

Ulemper

- Betingelser noe ombygging av barneskole
- Perioder med stenging av barneskolen

3 alternativ: Bygge nytt ungdomsskole vinkelrett på samfunnshuset

Fordeler

- + Helt nytt bygg
- + Valgfri planløsninger
- + Arealtilpasset
- + Gode muligheter for sambruk av arealer
- + God profilering av ny skole
- + Gir muligheter for videreutvikling av hele bygget for eksempel med bibliotek, Apollon osv
- + U-skole kan drives uforstyrret i eks. lokaler
- Dagens u-skole + adm kan benyttes i hele byggeperioden

Ulemper

- Betinget noe ombygging av barneskole
- Perioder med stenging av barneskolen
- Større arealer å drifte/vedlikeholde enn i alt 2

Os skole

Økonomi

- * Areal eks. U-skole: 2500 m²
- * Totalrenovering eks. U-skole: $2500 \text{ m}^2 \times 20.000 \text{ kr/m}^2 = 50 \text{ mill. kr.}$
- * Drift / vedlikehold av eks. areal: $2500 \text{ m}^2 \times 1000 \text{ kr/m}^2 = 2,5 \text{ mill. kr/år}$

- * Areal ny skole for 50 elever: 1000 m²
- * Byggekostnad ny skole (ink. ombygging): $1000 \text{ m}^2 \times (30.000 + 5000) \text{ kr/m}^2 = 35 \text{ mill. kr}$
- * Drift / vedlikehold ny skole: $1000 \text{ m}^2 \times 1000 \text{ kr/m}^2 = 1,0 \text{ mill. kr/år}$

Sammenligning av kostnader

- * Drift eks. skole – drift ny skole: $(2500 - 1000) \text{ m}^2 \times 1000 \text{ kr/m}^2 = -1,5 \text{ mill. kr/år}$
- * Renovering eks skole – bygging ny skole: $50 \text{ mill} - 35 \text{ mill} = -15 \text{ mill. kr}$

Presentasjon fra Norconsult slutt

Tabell: Rehabilitering eller nybygg ved Os ungdomsskole med arbeidsrom og spesialrom?

	Årlige driftsutgifter	Lån 35 millioner	Lån 40 millioner	Lån 50 millioner	Sum årlig med låneopptak 35 millioner.	Sum årlig med låneopptak 50 millioner
Ny skole 1200m2	1,2 millioner	1,170	1,340	1,671	2.370	2,871
Rehabiliterer u-skolebygget 2500m2	2,5 millioner	1,170	1,340	1,671	3,670	4,171
Differanse mellom nytt og gml					1,3 millioner	1.3 millioner

Lånekalkulator <https://www.laane kalkulator.no/>

Forutsetninger: 40 års avskrivningstid og 1,5 % rente.

Dersom Os kommune reduserer/halverer nevnte bygningsmasse og bygger nytt, så kan dette redusere driftskostnader inkludert renter og avdrag med **anslagsvis** (grovt beregnet pr i dag) opp mot 1,3 millioner kroner.